

Nr 119.

Av herr Janson i Frändesta m. fl., *angående ändring av gällande grunder för uppskattning av inkomst av jordbruksfastighet.*

På grund av de höga byggnadskostnader och anskaffningskostnader för maskiner och övriga för stadigvarande bruk i jordbruket avsedda inventarier, vilka föranletts av nu rådande konjunkturer, framstår det såsom särskilt önskvärt, att vid den ordinarie taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt liksom till kommunal inkomstskatt avdrag må åtnjutas vid inkomstberäkningen för överpris och merkostnader vid ny-, till- eller ombyggnader samt vid nyuppsättning av levande och döda inventarier i jordbruk och skogsbruk. I princip synes ett sådant avdrag böra medgivas med hänsyn till bestämmelserna i 20 § kommunal-skattelagen, som utsäger, att vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla, från samtliga ur denna under beskattningsåret härflutna intäkter i penningar eller penningars värde skola avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Frågan om överpris och merkostnad har vid ett flertal tillfällen diskuterats men icke blivit slutgiltigt löst vare sig genom lagstiftning eller i praxis. Överprisavdragets karaktär av *driftskostnad* understrykes i ett av *inkomstskattesakkunniga* avgivet betänkande (stat. off. utredn. 1923:69 sid. 112). Dessa torde hava varit de första som upptagit denna fråga till en mera ingående behandling. De anföra i denna del: "Till driftskostnad äro även närmast att hänföra överpris och merkostnad, som den skattskyldige under extraordinära konjunkturförhållanden fått vidkännas för anskaffande av för stadigvarande bruk i näring avsedda anläggningar, maskiner och andra driftsmedel. Det härför medgivna avdraget behöver näppeligen motiveras, men det må framhållas, att nämnda överpris eller merkostnad varit en nödvändig förutsättning för förvärvandet av den extraordinärt stora vinst, vartill samma konjunkturförhållanden kunna hava givit anledning. Vid ett sådant förhållande synes det ligga i sakens natur, att avdrag för merkostnaden får äga rum, i första hand från den vinst, som kunnat förvärfvas endast tack vare den skattskyldiges åtgärder att underkasta sig den merkostnad, som för konjunkturernas utnyttjande krävts. Till sin natur är detta avdrag av helt annan natur än det avdrag för värdeminskning genom slitning av byggnader och inventarier, som enligt gällande lagstiftning är medgivet och som jämväl enligt det föreliggande förslaget i och för sig är tänkt att fortfarande äga rum."

I en av 1924 års *skatteberedning* avgiven promemoria (stat. off. utredn. 1927:23) hade skatteberedningen upptagit ett särskilt stadgande rörande rätt till avdrag för överpris och merkostnad å vissa tillgångar, varibland dock icke ingingo byggnader. Det föreslagna stadgandet var av följande lydelse: "Där-

est på grund av extraordinära konjunkturförhållanden anskaffningskostnaden för tillgång, som avses i punkt 4 andra stycket, punkt 5 första stycket eller punkt 6 här ovan, mera avsevärt överstigit det pris, som kan förutses bliva de för liknande tillgångar normala, må anskaffningskostnaden avdragas hastigare än bestämmelserna eljest skulle föranleda. Detta sker i den form, att den skattskyldige får åtnjuta särskilt avdrag för överpris och merkostnad, motsvarande skillnaden mellan den verkliga anskaffningskostnaden och det belopp, vartill anskaffningskostnaden kan antagas under normala förhållanden hava högst uppgått, och får avdraget fördelas på flera år, i den mån intäkten efter avdrag för övriga omkostnader förslår till täckande av avdraget. Medgiver taxeringsmyndighet avdrag för överpris och merkostnad, skall hänsyn härtill tagas vid fastställande av normalt avdrag för värdeminskning, så att dylikt avdrag kommer att åtnjutas blott för vad som av anskaffningskostnaden återstår efter avdrag av överpris och merkostnad. Avdrag för överpris och merkostnad må icke medgivas vid blott smärre ändringar i konjunkturerna eller för det fall, att den verkliga anskaffningskostnaden blott obetydligt överstigit vad som kan anses utgöra normal anskaffningskostnad.”

Vid avgivandet av 1927 års förslag till kommunalskattelag har föredragande departementschefen behandlat frågan om rätten till överprisavdrag och därvid anfört följande: ”Det av skatteberedningen föreslagna stadgandet om rätt till avdrag för överpris och merkostnad har icke upptagits i det nu framlagda förslaget. Ett generellt stadgande av dylik innebörd synes knappast behöfligt uti en för normala förhållanden avsedd författning. Detta förhållande får dock ej anses innebära, att det under alla förhållanden blir uteslutet att medgiva avdrag, varom här är fråga. Sådana omständigheter kunna nämligen tänkas föreligga, att avdrag kan medgivas redan på grund av huvudregeln i 20 §, att alla omkostnader för inkomstens förvärvande må avdragas.” Av departementschefens uttalande torde man kunna draga den slutsatsen, att möjligheten till avdrag enligt 20 § kommunalskattelagen icke kan anses vara inskränkt till vissa tillgångar utan tydligen avser samtliga tillgångar för stadigvarande bruk i rörelse och jordbruk.

Även vid 1941 års riksdag har frågan om värdeminskningsavdrag å byggnader i jordbruk och rörelse upptagits till behandling genom motionen nr 94 i första kammaren och nr 133 i andra kammaren. I anledning av dessa motioner uttalade bevillningsutskottet, att utskottet ansåge det ur principiell synpunkt riktigt att avdrag för värdeminskning å i jordbruk och rörelse använda driftsbyggnader i beskattningshänseende behandlades på samma sätt som då fråga vore om i rörelse använda maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. 1941 års riksdag hemställde i anledning av bevillningsutskottets uttalande om skyndsamt utredning och förslag i enlighet med motionärernas hemställan. Riksdagen har sålunda intagit den ståndpunkten, att de nuvarande möjligheterna till avskrivning i beskattningshänseende i fråga om byggnader behöva omprövas.

Åtskilliga utslag av regeringsrätten i mål angående överpris och merkostnad ha givit vid handen, att sådana avdrag i princip kunna medgivas. Dessa utslag avse dock endast rörelse och icke jordbruk.

Det landskamrerarmöte, som hållits år 1942, har givit uttryck för den ståndpunkten, att överprisavdrag å byggnader under vissa betingelser är medgivet vid den ordinarie taxeringen. Att motsvarande avdrag medgives vid krigskonjunkturbeskattningen är klart utsagt i för denna beskattning gällande författningar. Landskamrerarmötets uttalande har dock endast avsett förvärvskällans rörelse och är givetvis icke bindande för beskattningsnämnderna eller beskattningsdomstolarna. I praxis har heller icke *uttalandet* följts utav samtliga länsprövningsnämnder vid 1942 års taxering. Härvidlag föreligger sålunda icke vederbörlig likformighet i tillämpningen av gällande lagstiftning.

I syfte att erhålla likformighet i tillämpningen av gällande taxeringslagstiftning beträffande avdrag för överpris och merkostnad samt att detta avdrag även måtte få åtnjutas vid beräkningen av inkomst av jordbruksfastighet få vi hemställa.

att riksdagen — med hänsyn till önskvärdheten att vid inkomstuppskattningen enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt inkomst av jordbruksfastighet erhåller likställighet med rörelse — måtte

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag angående grunderna för beräkning av överpris och merkostnad vid ny-, till- eller ombyggnad av fastighet och nyuppsättning av maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier,

dels ock för sin del besluta, att dylika avdrag, i huvudsak beräknade enligt de grunder som föreskrivits i förordningen om krigskonjunkturskatt för 1942, må provisoriskt tillämpas vid 1943 års inkomsttaxering.

Tillika hemställes att utskottet ville utarbета för bifall till sistnämnda hemställan erforderlig författningstext.

Stockholm den 22 januari 1943.

Stig Janson
i Frändesta.

Albert Larsson,
Karlstad.

David Larsson.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Birger Andersson
i Mejstad.

Eric Hansson.